Cümlede Anlam İlişkileri: Sebep, Amaç, Koşul, Zıtlık, Öznel-Nesnel

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Sebep-sonuç:** Bir eylemin hangi sebeple gerçekleştiği bildirilir. "çünkü, için, -dığı için, -den, bu yüzden, bu nedenle" gibi ifadelerle kurulur: "Yağmur yağdığı **için** maç ertelendi."
- **Amaç-sonuç:** Bir eylemin hangi amaçla yapıldığı bildirilir; amaç henüz gerçekleşmemiştir. "-mek için, -sın diye, amacıyla" gibi ifadelerle kurulur: "Sınavı kazanmak **için** çok çalıştı."
- **Koşul-sonuç:** Bir eylemin gerçekleşmesi bir şarta bağlanır: "Erken kalk**arsan** otobüse yetişirsin."
- **Zıtlık:** "ama, fakat, ancak, oysa, hâlbuki, lakin, -e rağmen" gibi ifadeler birbirine ters düşen düşünceleri bağlar ve düşüncenin yönünü değiştirir: "Hava güneşliydi **ama** rüzgâr çok soğuktu."
- **Öznel ve nesnel yargı:** Kişiden kişiye değişen, kanıtlanamayan görüşler **öznel**dir ("Bu film çok sıkıcı."). Doğruluğu kanıtlanabilen, herkesçe kabul edilen bilgiler **nesnel**dir ("Ankara, Türkiye'nin başkentidir.").

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki cümlelerin **sebep** ve **sonuç** bölümlerini yazınız.
a) Kar yağdığı için okullar tatil edildi.
b) Çok yorulduğundan erkenden uyudu.

2 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **amaç-sonuç** ilişkisi vardır?

A) Yağmur yağınca sokaklar ıslandı.
B) Kardeşini sevindirmek için ona bir resim çizdi.
C) Ayağı burkulduğu için koşamadı.
D) Çok güldüğünden karnı ağrıdı.

3 Aşağıdaki cümleleri **öznel** ya da **nesnel** olarak belirtiniz.
a) Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkedir.
b) Deniz kenarında yaşamak dünyanın en güzel şeyidir.
c) Bir yıl on iki aydır.
ç) Bu şarkı çok duygulu.

4 "Erken yatarsan sabah dinç uyanırsın." cümlesinde hangi anlam ilişkisi vardır?

A) zıtlık B) amaç-sonuç C) koşul-sonuç D) karşılaştırma

5 Aşağıdaki cümlelerde **zıtlık** bildiren ifadeleri bulunuz.

a) Çok çalıştı fakat sınavı kazanamadı.
b) Kitabı sevdim ancak sonu biraz kısaydı.
c) Yorgundu hâlbuki bütün gün dinlenmişti.

6 Aşağıdaki ifadelerin doğru olanlarının başına **D**, yanlış olanlarının başına **Y** yazınız.

(…) Nesnel yargılar kişiden kişiye değişir.
(…) "Çünkü" sebep bildirir.
(…) "Ama" düşüncenin yönünü değiştirir.
(…) Amaç-sonuç cümlelerinde amaç gerçekleşmiş bir durumdur.

7 Aşağıdaki cümlelerden hangisi **nesnel** bir yargı bildirir?

A) Su, deniz seviyesinde 100 °C'de kaynar.
B) Kış mevsimi insanı mutsuz eder.
C) En lezzetli meyve çilektir.
D) Matematik en eğlenceli derstir.

8 Aşağıdaki cümleyi "**çünkü**" kullanarak yeniden yazınız.

"Hava çok soğuk olduğu için kalın montunu giydi."

9 "Hem yeni yerler görmek istiyor hem de uçağa binmekten korkuyor." cümlesinde "hem … hem de" ifadesi nasıl bir ilişki kurmuştur?

A) Bir sebep bildirmiştir.
B) Bir koşul bildirmiştir.
C) Bir amaç bildirmiştir.
D) Aynı kişide birbirine ters düşen iki durumu bir araya getirmiştir.

10 Aşağıdaki cümlelere uygun **sonuç** bölümleri yazarak tamamlayınız.
a) Düzenli kitap okuduğu için .....
b) Okul gezisine katılmak için .....

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Hollanda'da bisiklet kullanımı çok yaygındır. Bunun temel nedeni ülkenin büyük bölümünün düz olmasıdır. Bu yüzden bisiklet yolları her yere ulaşır ve insanlar işe bile bisikletle gider."
a) Metinde hangi anlam ilişkisi vardır?
b) Bu ilişkiyi kuran ifadeleri yazınız.

12 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "**için**" sözcüğü **sebep** bildirmektedir?

A) Kitap almak için kırtasiyeye gitti.
B) Annesine yardım etmek için erkenden kalktı.
C) Çok üşüdüğü için pencereyi kapattı.
D) Sınava hazırlanmak için kütüphaneye gitti.

13 Aşağıdaki cümlelerin anlam ilişkisini (sebep-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç) yazınız.
a) Dişlerini fırçalamazsan dişlerin çürür.
b) Yeni bir dil öğrenmek için kursa yazıldı.
c) Yollar buz tuttuğundan araçlar yavaş ilerledi.

14 "Bu ülkede yiyecekler çok lezzetli _____ oldukça pahalı."
Boşluğa hangi sözcük getirilirse cümlede **zıtlık** anlamı oluşur?

A) çünkü B) ama C) bu yüzden D) ve

15 Aşağıdaki konu hakkında birer **öznel** ve **nesnel** cümle yazınız.
Konu: Karadeniz

16 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **öznel** bir yargıdır?

A) Bu müze şehrin en ilgi çekici yeridir.
B) Müze 1950 yılında açılmıştır.
C) Müzede üç salon vardır.
D) Müze pazartesi günleri kapalıdır.

17 Aşağıdaki cümle çiftlerini zıtlık bildiren ifadelerle (ama, fakat, oysa, hâlbuki) birleştiriniz.
a) Sabah hava güneşliydi. / Öğleden sonra yağmur başladı.
b) Herkes onu sessiz sanıyordu. / Arkadaşlarıyla çok konuşkandı.

18 "Çünkü" ile **aynı anlamı** taşıyan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

A) ama B) eğer C) hâlbuki D) zira

19 "Sebep-sonuç" ile "amaç-sonuç" cümleleri arasındaki farkı aşağıdaki cümlelerden yararlanarak açıklayınız.
I. Hasta olduğu için okula gelmedi.
II. Sağlıklı olmak için spor yapıyor.

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **koşul** anlamı vardır?

A) Düzenli çalıştığı için başarılı oldu.
B) Başarılı olmak için düzenli çalıştı.
C) Düzenli çalışırsan başarılı olursun.
D) Düzenli çalıştı ama başarılı olamadı.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz ve zıtlık bildiren ifadelerin altını çiziniz.
"Bu tatilde dağ köyüne gittik. Köy şehre çok uzaktı fakat yolculuk hiç sıkıcı geçmedi. İnternet çekmiyordu, oysa bunu hiç özlemedik. Havanın çok sıcak olacağını düşünmüştüm; hâlbuki geceleri battaniyesiz uyuyamadık. Kısacası beklediğim gibi değildi ama çok güzeldi."

22 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **iki farklı** anlam ilişkisi birlikte bulunur?

A) Yağmur yağdığı için pikniğe gidemedik ama evde çok eğlendik.
B) Yağmur yağınca pikniğe gidemedik.
C) Pikniğe gitmek için erkenden kalktık.
D) Hava güzel olursa pikniğe gideriz.

23 Aşağıdaki haber metnini okuyunuz.
"Kasabamızda dün düzenlenen kitap şenliğine 2.000 kişi katıldı. Şenlikte 40 yayınevi stant açtı. Bence bu yılın en güzel etkinliği buydu. Çocuklar için hazırlanan masal çadırı ise kesinlikle harikaydı."
Metindeki **nesnel** ve **öznel** cümleleri ayırınız.

24 "Bu ürün, yapılan testlerde en az yağ çeken tava seçildi." cümlesini bir reklamda gören kişi aşağıdakilerden hangisini düşünürse **doğru** bir değerlendirme yapmış olur?

A) Reklamda yazan her şey nesneldir.
B) Bu cümle öznel olduğu için tamamen yanlıştır.
C) Tava hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.
D) Testlerin kim tarafından ve nasıl yapıldığını öğrenmeden bu bilgiye kesin gözüyle bakmamalıyım.

25 Aşağıdaki cümlelerdeki anlam ilişkisini bozmadan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.
a) Otobüse yetişmek ..... koşmaya başladı. (amaç)
b) Otobüsü kaçırdı ..... okula geç kaldı. (sebep-sonuç)
c) Otobüsü kaçırsa ..... okula zamanında vardı. (zıtlık)

26 "Evden erken _____ yine de trafiğe yakalandık."
Boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlede **zıtlık** anlamı oluşur?

A) çıktığımız için B) çıkmamıza rağmen C) çıkarsak D) çıkmak için

27 "Teknolojinin çocuklar üzerindeki etkisi" konusunda iki cümlelik bir paragraf yazınız. Birinci cümle **nesnel**, ikinci cümle **öznel** olsun.

28 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde düşüncenin yönü **değişmemiştir**?

A) Resim yapmayı seviyor ama boyaları hiç yok.
B) Çok yetenekli fakat pek çalışmıyor.
C) Hem kitap okumayı hem de resim yapmayı seviyor.
D) Ödevini bitirdi, oysa daha sabah başlamıştı.

29 Aşağıdaki durumu okuyunuz. Durumu anlatan **bir sebep-sonuç**, **bir amaç-sonuç** ve **bir koşul-sonuç** cümlesi yazınız.
Durum: Elif, okul koşusuna katılacaktır ve her gün antrenman yapmaktadır.

30 "Norveç'in başkenti Oslo'dur." ve "Norveç, fiyortlarıyla dünyanın en büyüleyici ülkesidir." cümleleriyle ilgili hangisi **doğrudur**?

A) Birinci cümle nesnel, ikinci cümle özneldir.
B) İkisi de nesneldir.
C) İkisi de özneldir.
D) Birinci cümle öznel, ikinci cümle nesneldir.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**